

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik, Profesyonellik ve Yaratıcılığı Besleme Becerileri

Professional Burnout, Professionalism, and Creative Fostering Skills of Special Education Teachers

ÖZET

Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin mesleki profesyonellik, mesleki tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme beceri düzeylerinin incelenmesini saptamaktadır. Bu ana amaçla birlikte araştırmada öğretmenlerin profesyonellikleri, tükenmişlik düzeyleri ve yaratıcılığı besleme becerileri algıları; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, mesleki deneyim, çalışılan okul kademesi ve okul türüne göre irdelenmiştir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini Zonguldak ili ve ilçelerindeki tüm kamu ve özel okulların okul öncesi, ilkököl, ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan 350 özel eğitim öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmaya ait veriler “Kişisel Bilgi Formu”, “Maslach Tükenmişlik Ölçeği”, “Öğretmenlerin Mesleki Profesyonelliği Ölçeği” ve “Öğretmenlerin Yaratıcılığı Besleme Davranışı Ölçeği” ile elde edilmiştir. Verilerin analizi için sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Verilerin çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenerek verilerin normal dağılım sergilediği tespit edilmiştir. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin mesleki profesyonellik genel algılarının “katılıyorum” düzeyinde olduğu, genel tükenmişlik algılarının “ayda bir kez” aralığında olduğu, yaratıcılığı besleme becerileri genel algılarının ise “katılıyorum” düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin yaş değişkenine göre profesyonellik genel ve alt boyutlarında anlamlı fark olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Tükenmişlik, Mesleki Profesyonellik, Yaratıcılığı Besleme Becerileri, Özel Eğitim

ABSTRACT

The aim of this study is to examine teachers' levels of professional professionalism, occupational burnout, and creativity fostering skills. In line with this primary objective, the study also investigates teachers' perceptions of professionalism, burnout, and creativity fostering skills with respect to gender, age, educational attainment, professional experience, school level, and type of school. A general survey model, one of the quantitative research methods, was employed in the study. The sample consisted of 350 special education teachers working at preschool, primary, lower secondary, and upper secondary levels in all public and private schools located in Zonguldak province and its districts. Research data were collected using the “Personal Information Form,” the “Maslach Burnout Inventory,” the “Teachers’ Professionalism Scale,” and the “Teachers’ Creativity-Fostering Behavior Scale.” Descriptive statistical methods, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, were used for data analysis. Examination of skewness and kurtosis coefficients indicated that the data were normally distributed. According to the findings, teachers’ overall perceptions of professional professionalism were at the “agree” level, their overall burnout perceptions were at the “once a month” level, and their overall perceptions of creativity-fostering skills were also at the “agree” level. Furthermore, significant differences were observed in teachers’ overall professionalism and its sub-dimensions according to the age variable

Keywords: Occupational Burnout, Professionalism, Creativity Fostering Skills, Special Education.

GİRİŞ

Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki tükenmişlikleri, mesleki profesyonellikleri ve yaratıcılığı besleme becerilerine dair düzeylerin incelendiği bu çalışmada ilgili kavramlara ilişkin kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır.

Öğretmenlerin yaşadıkları mesleki tükenmişlik, mesleğin yapısından ve çalışma koşullarından kaynaklanan çok boyutlu zorlukların bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin mesleki yeterliklerine ilişkin algıladıkları eksiklikler, davranış problemi sergileyen öğrencilerle çalışma, kalabalık ve gürültülü sınıf ortamları, derslere yönelik öğrenci ilgisizliği, velilerin eğitim sürecine sınırlı katılımı ve okul içindeki meslektaşlarla yaşanan iletişim sorunları bu zorluklar arasında yer almaktadır. Söz konusu olumsuzluklar,

Yılmaz Kazan¹

How to Cite This Article

Kazan, Y. (2026). Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik, profesyonellik ve yaratıcılığı besleme becerileri. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, (Issn:2630-631X) 12(2), 287-301. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19264195>

Arrival: 03 February 2026

Published: 27 March 2026

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğretmen, MEB, Kdz. Ereğli Özel Eğitim Uygulama Okulu, Ereğli, Zonguldak, Türkiye. ORCID: 0009-0003-1811-8912

öğretmenlerin psikolojik ve duygusal kaynaklarını tüketerek mesleki tükenmişlik yaşamalarına neden olmaktadır (Aydın vd., 2022, s. 688–719).

Tükenmişlik kavramı, bireyin enerjisinin, içsel motivasyon kaynaklarının ve mücadele gücünün azalmasıyla ortaya çıkan bir bitkinlik durumu olarak tanımlanmaktadır (Güneş vd., 2009, s. 482). Alanyazında yapılan çalışmalar, tükenmişliğin hem bireysel hem de örgütsel düzeyde olumsuz sonuçlar doğurduğunu göstermektedir (Demirdağ, 2016, 2021, 2022). İş yükü, kontrol algısı, ödüllendirme sistemleri, örgütsel aidiyet, adalet ve değerler gibi faktörler tükenmişliğin temel belirleyicileri arasında yer almaktadır (Budak & Sürgevil, 2005, s. 97). Bu süreçte birey, mesleki motivasyonunu kaybetmekte, benlik algısında düşüş yaşamakta ve beklenen iş performansını sergileyememektedir. Tükenmişlik, farklı meslek gruplarında görülmekle birlikte, özel eğitim öğretmenliği gibi yoğun duygusal emek gerektiren alanlarda daha belirgin bir biçimde ortaya çıkmaktadır (Akyürek, 2020, s. 35–47).

Mesleki tükenmişlik, insanlarla doğrudan ve sürekli etkileşim gerektiren mesleklerde daha yoğun biçimde ortaya çıkan bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda özel eğitim öğretmenleri; öğrenciler, veliler, okul yöneticileri ve diğer paydaşlarla kesintisiz iletişim hâlinde olmaları nedeniyle tükenmişlik riskiyle karşı karşıya kalmaktadır. Özel gereksinimli öğrencilerde problem davranışlarının sıklığı, öğrenme süreçlerindeki yavaş ilerleme, sınıf mevcutlarının fazlalığı ve beklenen geri bildirimlerin yeterince alınamaması, öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerini olumsuz yönde etkileyerek tükenmişlik düzeylerini artırmaktadır. Nitekim işitme, görme, zihinsel yetersizlik, dil ve konuşma bozukluğu ile otizm spektrum bozukluğu tanısı almış öğrencilerle çalışan öğretmenlerde mesleki yıpranmanın daha yüksek olduğu ifade edilmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak, özel eğitim öğretmenleri üzerinde gerçekleştirilen araştırmalar, tükenmişlik yaşayan öğretmenlerin mesleğin ilk beş yılı içerisinde alanı terk etme oranlarının %30 ile %40 arasında değiştiğini ve farklı branşlara yönelimlerin görüldüğünü ortaya koymaktadır (Yavuz & Yıkmış, 2021, s. 1–19). Ayrıca, mesleki tükenmişlik ile örgütsel güven arasında negatif yönlü bir ilişkinin bulunduğu (Akay, 2020, s. 1–107) ve tükenmişlik düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermediği de rapor edilmiştir (Aydın vd., 2022, s. 957–990; Gull, 2018).

Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik yaşantıları, mesleki rollerini nasıl algıladıkları ve bu rolleri ne ölçüde etkili biçimde yerine getirebildikleriyle yakından ilişkilidir (Karademir & Demirdağ, 2023; Kaya & Demirdağ, 2024; Kocaoğlu & Demirdağ, 2022). Bu noktada mesleki profesyonellik kavramı, öğretmenlik mesleğinin yalnızca teknik bilgi ve pedagojik yeterliklerden ibaret olmadığını; bireysel gelişim, kurumsal katkı ve duygusal emek gibi çok boyutlu unsurları da içerdiğini ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin mesleki profesyonellik düzeyleri, sahip oldukları bilgi ve becerilerin yanı sıra sergiledikleri tutum ve davranışların bütüncül bir değerlendirmesi üzerinden ele alınmaktadır. Alanyazında, mesleki profesyonelliğin kişisel gelişim, kuruma katkı ve duygusal emek gibi alt boyutlardan oluştuğu; öğretmenlerin profesyonellik algılarının ise pedagojik yeterliklerin yanında mesleki sorumluluklar ve etik değerlere bağlılıkla da yakından ilişkili olduğu vurgulanmaktadır (Yılmaz & Altınkurt, 2014, s. 340).

Öğretmen profesyonelliği, öğretmenlerin mesleklerini icra ederken sahip oldukları bilgi ve becerilerin yanı sıra etik ilkelere bağlılıklarını, mesleki sorumluluk bilincini ve toplumsal katkı anlayışlarını da içeren bütüncül bir yapıyı ifade etmektedir (Demirdağ, 2015a; Kaplan & Demirdağ, 2025). Günümüzde dijital dönüşüm, toplumsal beklentiler ve eğitim sisteminde yaşanan değişimler, öğretmenlerin rollerinin genişlemesine ve mesleki yeterliklerinin sürekli geliştirilmesine duyulan gereksinimi artırmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sürdürmeleri, yeniliklere açık olmaları ve eğitim sürecinde daha etkin roller üstlenmeleri, profesyonelliklerinin güçlenmesi açısından kritik bir önem taşımaktadır (Karatay vd., 2020, s. 2636–7815).

Mesleki profesyonellik, bireyin öğrenmeye yönelik içsel motivasyonu ve sürekli gelişme isteği doğrultusunda şekillenen dinamik ve süreklilik arz eden bir süreç olarak ele alınmaktadır. Öğretmenlik mesleği öncesinde alınan kuramsal eğitimler, mesleki uygulamalar ve hizmet içi eğitim etkinlikleri, öğretmenlerin mesleki kimliklerinin oluşumunda belirleyici bir rol üstlenmekte ve öğretmenliği diğer meslek gruplarından ayıran özgün bir yapı kazandırmaktadır. Bu süreç, toplumsal, kültürel ve eğitsel dönüşümlerle birlikte sürekli olarak yenilenmekte ve yeniden kavramsallaşmaktadır (Buyruk, 2015, s. 151–182). Türkiye’de yürütülen araştırmalar, öğretmenlerin profesyonellik algıları ile özerklik, iş doyum ve örgütsel koşullar arasında anlamlı ilişkiler bulunduğunu ortaya koyarken (Ocak vd., 2024, s. 381–407), denetim ve hesap verebilirlik temelli baskıcı yaklaşımların öğretmen profesyonelliğini sınırlandırdığı ve olumsuz etkilediği belirtilmektedir (Adams, 2017). Bununla birlikte, öğretmen profesyonelliğinin sınıf içi eğitim-öğretim süreçlerini etkili biçimde yürütme ve mesleğe bağlılıkla yakından ilişkili olduğu vurgulanmaktadır (Bair, 2016; Cansoy & Parlar, 2017, s. 270).

Öğretmen profesyonelliğinin güçlenmesi, öğretmenlerin yeniliklere açık olmasını ve farklı düşünme biçimlerini eğitim süreçlerine yansıtabilmesini gerekli kılmaktadır. Bu noktada yaratıcılık, insanı diğer canlılardan ayıran temel özelliklerden biri olarak tarihsel süreç boyunca farklı disiplinlerin ilgi odağı olmuştur. Felsefe, sosyoloji, güzel sanatlar ve eğitim alanlarında çok boyutlu biçimde ele alınan yaratıcılık; özgünlük, yeni fikirler üretme, problem çözme ve hayal gücünü kullanma gibi bilişsel süreçleri içermektedir. Yaratıcı düşünme ise bireyin merak etme, araştırma yapma, hipotez kurma ve alternatif çözümler geliştirme becerileriyle ilişkilidir. Alanyazında yaratıcılığın; akılcılık, esnek düşünme, özgünlük ve ayrıntılı düşünme gibi boyutlardan oluştuğu ifade edilmekte olup (Yeşilyurt, 2020, s. 3874–3915), bu yönüyle yaratıcı düşünme becerileri bireyin bilişsel ve duyuşsal gelişimini destekleyen temel bir yetkinlik alanı olarak değerlendirilmektedir.

Yaratıcı düşünme becerilerine sahip bireyler; sorgulayıcı, eleştirel düşünebilen, estetik duyarlılığı gelişmiş ve olaylara farklı açılardan yaklaşabilen kişiler olarak tanımlanmaktadır. Bu bireyler, risk alabilen, bağımsız kararlar verebilen ve özgün fikirler üretebilen özellikler sergilemektedir (Şahin & Danışman, 2017, s. 749). Eğitim ortamlarında yaratıcılığın beslenmesi, öğrencilerin potansiyellerini ortaya koymalarına olanak tanımakta ve öğrenme süreçlerini zenginleştirmektedir (Demirdağ, 2015b; Demirdağ, 2019). Bu bağlamda öğretmenlerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik stratejileri bilmesi, sınıf ortamında uygulaması ve öğrencilerin merak, keşfetme ve üretme duygularını desteklemesi büyük önem taşımaktadır (Erbay & Aktan, 2022, s. 1152). Planlanan etkinliklerin yaratıcılığı teşvik edici nitelikte olması, öğrencilerin çok yönlü düşünme becerilerini geliştirmede etkili olmaktadır.

Yaratıcı düşünme, bireyin olayları çok yönlü değerlendirdiği, yeni fikirlere açık olduğu ve süreklilik gösteren dinamik bir düşünme sürecini ifade etmektedir. Bu süreç; esneklik, özgünlük, yeniden yapılandırma ve akılcılık gibi özellikleri bünyesinde barındırmaktadır (Durnacı & Ültay, 2020, s. 75–97). Yaratıcı düşünme zihinsel bir süreç iken, yaratıcılık bu sürecin somut ürünlere dönüşmesiyle ortaya çıkmaktadır ve bu iki kavram birbirini tamamlamaktadır (Yurdakal, 2019, s. 132). Özellikle özel eğitim alanında, öğrencilerin bireysel farklılıkları, problem davranışları ve anlık kriz durumları göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenlerin yaratıcılığı besleme becerilerini etkili biçimde kullanmaları gerekmektedir (Özerbaş, 2011, s. 657–705). Yapılan çalışmalar, yaratıcı düşünme becerilerine sahip öğretmenlerin sınıf içi uyarlamalar yapabildiğini, farklı öğretim yöntemleri kullandığını ve öğretmen-öğrenci etkileşimini güçlendirdiğini göstermektedir (Işık & Saygılı, 2015, s. 134–135; Boz & Yılmaz, 2018, s. 70–71). Bu bağlamda yaratıcılığı besleme becerileri, özel eğitim öğretmenlerinin mesleki etkililiğini artıran temel bir yeterlik alanı olarak öne çıkmaktadır.

Çalışmanın Önemi

Öğretmenler, bireylerin geleceğini şekillendiren ve toplumların gelişiminde stratejik bir role sahip olan temel aktörler arasında yer almaktadır (Recepoğlu & Recepoğlu, 2013, s. 800). Öğretmenlerin eğitim-öğretim süreçlerindeki etkisi, yalnızca akademik bilgi aktarımıyla sınırlı kalmamakta; öğrencilerin motivasyonlarının artırılması, potansiyellerinin ortaya çıkarılması ve hedeflerine ulaşma yönündeki kararlılıklarının güçlendirilmesini de kapsamaktadır. Bu bağlamda öğretmenlerin mesleki yeterlilikleri, eğitim sürecinin niteliğini belirleyen en önemli unsurlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Özellikle mesleki profesyonellik, öğretmenlerin bireysel ve mesleki gelişimlerine yaptıkları yatırımlar doğrultusunda şekillenmekte; sınıf içi ve sınıf dışı eğitim uygulamalarının kalitesini doğrudan etkilemektedir. Koşar (2015), öğretmenlik mesleğinin profesyonellik yönüne dikkat çekerek, öğretmenlerin sınıf içi ve dışı eğitim süreçlerinin kalitesinin artırılmasında profesyonel yeterliliklerin önemli bir rol oynadığını belirtmektedir. Koşar'a göre, öğretmenlerin profesyonellik anlayışı sadece mesleki bilgi ve becerilerle sınırlı kalmamalı; aynı zamanda etkili iletişim kurabilme, problem çözme becerisine ve yeniliklere açık olma gibi özellikleri de içermelidir. Bununla birlikte öğretmenlik mesleği, yalnızca sınıf ortamıyla sınırlı olmayan, yaşam boyu öğrenmeye rehberlik eden dinamik bir süreç olarak değerlendirilmektedir (Robson, 2006).

Bu çalışma, özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik düzeyleri, mesleki tükenmişlik yaşantıları ve yaratıcılığı besleme becerilerini kullanma düzeylerini bütüncül bir bakış açısıyla incelemeyi amaçlamaktadır. İnsanlarla yoğun etkileşim gerektiren öğretmenlik mesleğinde, özellikle çalışma koşulları ve bireysel-sosyal faktörlerden kaynaklanan stresin mesleki tükenmişliği artırdığı bilinmektedir (Çetin vd., 2022, s. 59–72). Bunun yanı sıra, öğretmenlerin yaratıcı düşünme becerilerine sahip olmaları, eğitim sürecini daha etkili, esnek ve zengin hâle getirerek öğrencilerin çok yönlü gelişimini desteklemektedir. Bu araştırmadan elde edilecek bulguların; öğretmenlerin profesyonel gelişimlerini destekleyici politikaların oluşturulmasına, mesleki tükenmişliğin azaltılmasına yönelik önleyici stratejilerin geliştirilmesine ve yaratıcılığı besleme becerilerinin güçlendirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu yönüyle çalışma, özel eğitim alanında görev yapan öğretmenlerin etkililiğini artırmaya yönelik uygulamalara ve ilgili alanyazına katkı sunmayı hedeflemektedir.

Buna göre bu çalışmada aşağıda araştırma soruları sorulmuştur;

1. Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellikleri, mesleki tükenmişlikleri ve yaratıcılığı besleme becerileri hangi düzeydedir?
2. Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellikleri, mesleki tükenmişlikleri ve yaratıcılığı besleme becerileri demografik özelliklere (cinsiyet, okul türü, yaş, eğitim düzeyi, mesleki deneyim) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan istatistikler açıklanmıştır.

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik, mesleki tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme becerileri düzeylerinin incelenmesi ve demografik özelliklere (yaş, cinsiyet, okul türü, eğitim düzeyi, mesleki deneyim, çalışılan okul kademesi) göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini saptamayı amaçlanmaktadır. Bu sebeple çalışmada nicel araştırma desenlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Karasar'a (2016) göre genel tarama, geçmişte var olmuş veya halen devam etmekte olan bir durumu mevcut şekliyle açıklamayı, tasvir etmeyi amaçlayan araştırma yaklaşımı olarak ifade edilmektedir. Bu yaklaşımda araştırmaya konu olan durum veya olaylar kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Önemli olan incelenecek olan durum veya olayların uygun biçimde gözlenip aktarılmasıdır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubuna, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Zonguldak ili ve ilçelerinde görev yapan uygun örnekleme yöntemi ile belirlenen öğretmenler katılımcı olarak seçilmiştir. Araştırmanın katılımcıları 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Zonguldak ili ve ilçelerinde, kamu ve özel okulların okul öncesi, ilkököl, ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan gönüllü 350 özel eğitim öğretmenini kapsamaktadır. Katılımcıların seçiminde uygun örnekleme modeli kullanılmıştır. Uygun örnekleme yöntemi araştırmaya hız kazandıran, erişilebilirlik kolaylığı sunan, diğer örnekleme yollarının olmadığı durumlarda kullanılan modeldir (Kılıç, 2013, s. 44). Araştırmanın verileri, gönüllü öğretmenlerden dijital olarak toplanmıştır.

Katılımcılar

Katılımcıların cinsiyet, mesleki kıdem ve öğrenim durumlarına göre dağılımları Tablo 1'de görüldüğü gibidir.

Tablo 1: Katılımcılara Yönelik Bilgiler

Özellikler		1	2	3	4	5	Toplam
Cinsiyet		Kadın	Erkek				
	n	243	107				350
	%	69,4%	30,6%				100%
Yaş		21-25 Yaş	26-30 Yaş	31-35 Yaş	36-45 Yaş	46 ve Üzeri Yaş	
	n	20	99	79	102	50	350
	%	5,70%	28,30%	22,60%	29,10%	14,30%	100,00%
Okul Türü		Kamu	Özel				
	n	325	25				350
	%	92,90%	7,10%				100,00%
Eğitim Düzeyi		Ön lisans	Lisans	Lisansüstü	Diğer		
	n	5	277	62	6		350
	%	1,43%	79,14%	17,71%	1,72%		100,00%
Mesleki Deneyim		1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16-20 yıl	21 yıl ve üzeri	
	n	83	99	63	48	57	350
	%	23,71%	28,29%	18,00%	13,71%	16,29%	100,00%
Görev Yapılan Okul Kademesi		Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise	Diğer	
	n	30	118	113	50	39	350
	%	8,57%	33,71%	32,29%	14,29%	11,14%	100,00%

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet dağılımına bakıldığında, kadınların sayısı 243 (69,4%) iken erkek katılımcı sayısı 107 (30,6%) olarak görülmüştür. Toplam katılımcı sayısı 350 kişiden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş ortalamasına bakıldığında 21-25 yaş arasında 20 kişi (%5,70), 26-30 yaş arasında 99 kişi (%28,30), 31-35 yaş arasına bakıldığında 79 kişi (%22,60), 36-45 yaş arasında 102 kişi (%29,10) son olarak 46 ve üzeri yaş aralığında 50 kişi (%14,30) yer almaktadır. Okul türü değişkenine bakıldığında 325 kişinin

(%92,90) kamu çalışanı olduğu, 25 kişinin (%7,10) ise özelde çalışan kişiler olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim düzeylerine göre dağılım şu şekildedir: Ön lisans mezunu 5 kişi (%1,43), lisans mezunu 277 kişi (%79, 14), lisansüstü mezun sayısı 62 kişi (%17,71), diğer mezun kişi sayısı 6 kişi (%1,72).

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmaya ait veriler “Maslach Tükenmişlik Ölçeği”, “Öğretmenlerin Mesleki Profesyonelliği Ölçeği” ve “Öğretmenlerin Yaratıcılığı Besleme Davranışı Ölçeği” ile elde edilmiştir. Ayrıca katılımcıların demografik bilgilerini öğrenmek adına “Kişisel Bilgi Formu” katılımcılarca doldurulmuştur. Bu ölçeklere ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Maslach Tükenmişlik Ölçeği: Bu araştırmada bireylerin tükenmişlik düzeylerini ölçmek amacıyla Maslach ve Jackson (1981) tarafından geliştirilmiştir. Maslach Tükenmişlik Envanteri- Eğitimci Formu’nu Türkçeye Uyarlama çalışması (MTE-EF), İnce ve Şahin (2016) tarafından yapılmıştır. Maslach Tükenmişlik Ölçeği 22 madde üç boyuttan oluşmaktadır. Duygusal tükenme, Duyarsızlaşma ve Kişisel başarı olmak üzere üç boyutun bulunduğu 22 maddeden oluşan ölçek 7’li likert tipidir. Söz konusu ölçeğin 9 maddesi “*Duygusal Tükenme*”, 5 maddesi “*Duyarsızlaşma*”, 8 maddesi ise “*Kişisel Başarı*” boyutuna aittir. Duygusal Tükenme alt boyutu, kişinin mesleği ya da işi tarafından tüketilmiş ve aşırı yüklenilmiş olma duygularını içerir. Duyarsızlaşma alt boyutu, kişinin hizmet, bakım ve eğitim verdiklerine karşı, onların insan olduklarını dikkate almaksızın ve duygudan yoksun olarak davranışlarını tanımlar. Kişisel başarı alt boyutu, insanlarla çalışan bir kimsenin kendisini yeterli ve başarılı hissetmesini tanımlar. Ölçek, (1) hiçbir zaman, (2) yılda birkaç kez, (3) ayda bir kez, (4) ayda birkaç kez, (5) haftada bir kez, (6) haftada bir kaç kez, (7) her gün şeklinde cevaplanmaktadır. Çalışmada elde edilen güvenilirlik katsayıları; duygusal tükenme alt boyutu için 0.88, duyarsızlaşma alt boyutu için 0.78 ve kişisel başarı alt boyutu için 0.74 olarak belirlenmiştir. Duygusal Tükenme ve Duyarsızlaşma alt boyutlarındaki yüksek puan ve kişisel başarı alt ölçeğindeki düşük puan tükenmişliğin yüksekliğini gösterir (Maslach ve Jackson, 1981, s. 100-101).

Öğretmen Profesyonelliği Ölçeği: Yılmaz ve Altınkurt tarafından 2014 yılında geliştirilen “Öğretmen Profesyonelliği Ölçeği” öğretmenlerin mesleki profesyonellik düzeylerini ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçeğin 4 tane alt boyutu bulunmaktadır. Öğretmenlerin Mesleki Profesyonelliği Ölçeğinin nihai formu 24 maddeden oluşmakta ve tüm maddeler; “1-kesinlikle katılmıyorum, 2-katılmıyorum, 3-orta derecede katılıyorum, 4-katılıyorum ve 5- kesinlikle katılıyorum” şeklinde puanlanmaktadır. Ölçeğin “Kuruma Katkı” faktöründe 8, “Duygusal Emek” faktöründe 6, diğer faktörlerinde ise 5 madde bulunmaktadır. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Bir faktörden ya da ölçeğin tümünden alınan puanların artması, öğretmenlerin mesleki profesyonellik düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Faktörlerin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları; “Kişisel Gelişim” faktörü için 0.79, “Mesleki Duyarlılık” faktörü için 0.74, “Kuruma Katkı” faktörü için 0.86 ve “Duygusal Emek” faktörü için 0.80 ve ölçeğin tümü için 0,90 olarak hesaplanmıştır.

Öğretmenlerin Yaratıcılığı Besleme Davranışı Ölçeği: Sharma ve Sharma (2018) tarafından geliştirilmiş olup öğretmenlerin, öğrencilerin yaratıcılık becerisini besleme davranışlarını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Sadıç ve Alcı (2021) tarafından uyarlanan öğretmenlerin yaratıcılığı besleme davranışı ölçeği geçerlik ve güvenilirlik testlerinden sonra, Türkçe literatürde yaratıcılık ile ilgili yapılan çalışmalarda kullanılabilecek uygun bir değerlendirme aracıdır. Ölçek Eleştirel düşünme, Meraklılık, Soyutlama, Motivasyon olmak üzere 4 alt boyut ve 15 maddeden oluşmaktadır. Dört boyuta ilişkin Cronbach’s alfa değerleri 0,72-0,80 arasındadır. Ölçek 6’lı likert tipi olup, “kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kısmen katılmıyorum, kısmen katılıyorum, katılıyorum, tamamen katılıyorum” şeklinde cevaplanmaktadır. Öğretmenlerin yaratıcılığı besleme davranışı ölçeğinin Türkçe ’ye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması branş ayrımı olmadan 165 öğretmenin oluşturduğu çalışma grubundan toplanmıştır. Çalışma grubu belirlenme aşamasında kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi seçilmiştir. Ölçeğe ait Kaiser-Mayer Olkin (KMO) 0,80; Barlett’s testi sonucu 649.67 (df=105, p=.000) olarak hesaplanmıştır. Ölçekte bulunan her bir maddeye ait güvenilirlik analizleri sağlanmış ve her maddenin uygun değer sağladığı görülmüştür. Sadıç ve Alcı (2021) tarafından yapılmış olan öğretmenlerin yaratıcılığı besleme davranışı ölçeği geçerlik ve güvenilirlik testlerinden sonra, Türkçe literatürde yaratıcılık ile ilgili yapılan çalışmalarda kullanılabilecek uygun bir değerlendirme aracıdır.

Kişisel Bilgiler Formu: Bu form araştırmacı tarafından hazırlanmış olup; yaş, okul kademesi, cinsiyet, okul türü, mesleki kıdem ve eğitim düzeyi bilgilerine ilişkin sorulardan oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmadaki veriler SPSS 27.0 (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılarak incelenmiştir. Analiz sürecinde sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiksel yöntemler kullanılmıştır.

Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellikleri, mesleki tükenmişlikleri ve yaratıcılığı besleme becerileri düzeyleri cinsiyet ve okul türü değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi analizi uygulanmıştır. Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik, mesleki tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme becerileri düzeylerinin demografik özelliklere (cinsiyet, yaş, okul türü, eğitim düzeyi, mesleki deneyim, çalışılan okul kademesi) göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Verilerin normal dağılım gösterme düzeyi için çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayıları incelenmiş ve değerlerin ± 2 arasında yer aldığı tespit edilmiştir. Karagöz'e (2019) göre çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 2 aralığında olması normal dağılım düzeyi anlamındadır. İki değişken arasındaki anlamlı farkı tespit etmek için bağımsız örneklem t-testi, birden fazla değişkene yönelik ortalama karşılaştırmaları için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Çarpıklık ve basıklık analiz sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Çarpıklık Basıklık Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Çarpıklık	Basıklık
Mesleki Profesyonellik	Kadın	0,08	-0,31
	Erkek	0,06	-0,25
	Genel	0,07	-0,26
Mesleki Tükenmişlik	Kadın	0,60	1,67
	Erkek	0,71	1,78
	Genel	0,59	1,60
Yaratıcı Düşünme Becerileri	Kadın	-0,22	-0,39
	Erkek	-0,39	-0,45
	Genel	-0,27	-0,44

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın hedefine yönelik problemlere ilişkin bulgulara ve bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik, mesleki tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme becerileri hangi düzeydedir?” şeklindedir. Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin bulgular elde edilirken aritmetik ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapma (ss) değerleri incelenmiştir. Tespit edilen bulgular Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Değişkenlere Yönelik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Grup	Değişkenler	Min	Max	$\bar{x}$	ss
Mesleki Profesyonellik	Kişisel Gelişim	1,60	4,20	3,71	0,69
	Mesleki Duyarlılık	3,00	5,00	4,38	0,53
	Kuruma Katkı	2,38	5,00	3,94	0,55
	Duygusal Emek	2,67	5,00	4,26	0,55
	Mesleki Profesyonellik Genel	2,96	5,04	4,07	0,46
Tükenmişlik	Duygusal Tükenme	1,00	7,00	3,11	1,48
	Duyarsızlaşma	1,00	7,00	1,76	1,20
	Kişisel Başarı	1,00	7,00	5,28	1,44
	Tükenmişlik Genel	1,00	7,00	3,59	0,85
Yaratıcılığı Besleme	Eleştirel Düşünme	2,00	6,00	5,13	0,69
	Meraklılık	2,80	6,00	5,12	0,62
	Soyutlama	3,00	6,00	5,33	0,60
	Motivasyon	3,00	6,00	5,21	0,61
	Yaratıcılığı Besleme Genel	3,73	6,00	5,18	0,55

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 3 incelendiğinde, özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik, mesleki tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme becerileri açısından genel olarak olumlu düzeylere sahip oldukları görülmektedir. Mesleki profesyonellik boyutunda, öğretmenlerin genel ortalamasının $\bar{x}=4,07$ olduğu ve bu değer yüksek bir profesyonellik algısına işaret ettiği söylenebilir. Alt boyutlar incelendiğinde, en yüksek ortalamasının mesleki duyarlılık $\bar{x}=4,38$ ve duygusal emek $\bar{x}=4,26$ boyutlarında olduğu görülmektedir. Bu durum, özel eğitim öğretmenlerinin mesleklerine karşı güçlü bir sorumluluk ve duyarlılık bilinci taşıdıklarını ve mesleki rollerini yerine getirirken yoğun bir duygusal emek harcadıklarını göstermektedir. Kişisel gelişim $\bar{x}=3,71$ ve kuruma katkı $\bar{x}=3,94$ boyutlarının da orta-yüksek düzeyde olduğu, öğretmenlerin mesleki gelişime önem verdiklerini ve kurumlarına anlamlı katkılar sunduklarını ortaya koymaktadır.

Mesleki tükenmişlik boyutuna ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, öğretmenlerin genel tükenmişlik düzeylerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir $\bar{x}=3,59$. Alt boyutlar incelendiğinde, duygusal tükenme ortalamasının $\bar{x}=3,11$ orta düzeyde olduğu, buna karşın duyarsızlaşma boyutunun oldukça düşük bir ortalamaya sahip olduğu $\bar{x}=1,76$ dikkat çekmektedir. Bu bulgu, öğretmenlerin tükenmişlik yaşasalar dahi öğrencilere ve mesleklerine karşı duyarsızlaşma eğilimlerinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Kişisel başarı boyutundaki yüksek ortalama $\bar{x}=5,28$ ise öğretmenlerin kendilerini mesleki açıdan yeterli ve başarılı algıladıklarını ortaya koymaktadır. Bu durum, tükenmişliğin daha çok duygusal boyutta yaşandığını, ancak öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarını büyük ölçüde koruduklarını düşündürmektedir.

Yaratıcılığı besleme becerilerine ilişkin bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin bu alanda oldukça yüksek düzeyde algıya sahip oldukları görülmektedir. Yaratıcılığı besleme genel ortalaması $\bar{x}=5,18$ öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarda yaratıcılığı destekleyici tutum ve davranışlar sergilediklerini göstermektedir. Alt boyutlar arasında en yüksek ortalamanın soyutlama $\bar{x}=5,33$ boyutunda olduğu, bunu motivasyon $\bar{x}=5,21$, eleştirel düşünme $\bar{x}=5,13$ ve meraklılık $\bar{x}=5,12$ boyutlarının izlediği görülmektedir. Bu bulgular, özel eğitim öğretmenlerinin öğrencilerin düşünme süreçlerini destekleyen, merak uyandıran ve motivasyonu artıran öğrenme ortamları oluşturma konusunda güçlü bir yeterliğe sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Genel olarak tablo, özel eğitim öğretmenlerinin yüksek mesleki profesyonellik ve yaratıcılığı besleme becerilerine karşın, orta düzeyde bir mesleki tükenmişlik yaşadıklarını göstermektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik, mesleki tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme becerileri demografik özelliklere (cinsiyet, okul türü, yaş, eğitim düzeyi, mesleki deneyim) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklindedir.

Bu probleme ilişkin bulguları tespit etmek için bağımsız örneklem t testi analizi yapılmıştır. Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik, mesleki tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme becerileri cinsiyete göre farklılık düzeylerinin incelenmesi Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-testi Bulguları

Grup	Değişkenler	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	t	P
Mesleki Profesyonellik	Mesleki Profesyonellik Genel	Kadın	243	4,07	0,44	0,11	0,92
		Erkek	107	4,06	0,50		
	Kişisel Gelişim	Kadın	243	3,73	0,66	0,47	0,64
		Erkek	107	3,69	0,75		
	Mesleki Duyarlık	Kadın	243	4,41	0,51	1,49	0,14
		Erkek	107	4,32	0,57		
	Kuruma Katkı	Kadın	243	3,91	0,55	-1,45	0,15
		Erkek	107	4,00	0,55		
	Duygusal Emek	Kadın	243	4,28	0,51	0,56	0,58
		Erkek	107	4,24	0,63		
Tükenmişlik	Tükenmişlik Genel	Kadın	243	3,66	0,82	2,19	0,03
		Erkek	107	3,45	0,91		
	Duygusal Tükenme	Kadın	243	3,25	1,48	2,61	0,01
		Erkek	107	2,80	1,44		
	Duyarsızlaşma	Kadın	243	1,73	1,14	-0,76	0,45
		Erkek	107	1,84	1,32		
	Kişisel Başarı	Kadın	243	5,33	1,38	0,94	0,35
		Erkek	107	5,18	1,56		
Yaratıcılığı Besleme	Yaratıcılığı Besleme Genel	Kadın	243	5,16	0,55	-1,00	0,32
		Erkek	107	5,22	0,56		
	Eleştirel Düşünme	Kadın	243	5,10	0,66	-1,15	0,25
		Erkek	107	5,19	0,77		
	Meraklılık	Kadın	243	5,11	0,61	-0,65	0,52
		Erkek	107	5,15	0,65		
	Soyutlama	Kadın	243	5,31	0,60	-0,55	0,59
		Erkek	107	5,35	0,60		
	Motivasyon	Kadın	243	5,19	0,61	-1,12	0,26
		Erkek	107	5,26	0,61		

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 4 incelendiğinde, özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik, mesleki tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme becerileri düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırıldığı görülmektedir. Bulgular, mesleki profesyonellik genel puanı ve alt boyutlarında (kişisel gelişim, mesleki duyarlık, kuruma katkı ve duygusal emek) kadın ve erkek öğretmenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir ($p>0,05$). Benzer şekilde, yaratıcılığı besleme genel puanı ile eleştirel düşünme, meraklılık, soyutlama ve

motivasyon alt boyutlarında da cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Buna karşın, tükenmişlik boyutunda cinsiyete bağlı bazı anlamlı farklılıklar dikkat çekmektedir. Kadın öğretmenlerin genel tükenmişlik $\bar{x}=3,66$ ve duygusal tükenme $\bar{x}=3,25$ puanlarının erkek öğretmenlere kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarında ise cinsiyete göre anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Bu sonuçlar, özel eğitim öğretmenlerinde cinsiyet değişkeninin mesleki profesyonellik ve yaratıcılığı düşünmeyi besleme becerileri üzerinde belirleyici olmadığını, ancak kadın öğretmenlerin özellikle duygusal boyutta tükenmişliği daha yoğun yaşadıklarını ortaya koymaktadır.

Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik, mesleki tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme becerilerinin okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık ortaya koyup koymadığının saptanması amacıyla bağımsız örneklem T testi analizi uygulanmıştır. Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik, mesleki tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme becerileri okul türüne göre farklılık düzeylerinin incelenmesi Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Okul Türü Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-testi Bulguları

Grup	Değişkenler	Okul Türü	N	$\bar{x}$	Ss	t	P
Mesleki Profesyonellik	Mesleki Profesyonellik Genel	Kamu	325	4,06	0,46	-0,93	0,35
		Özel	25	4,15	0,46		
	Kişisel Gelişim	Kamu	325	3,71	0,68	-0,83	0,41
		Özel	25	3,82	0,74		
	Mesleki Duyarlık	Kamu	325	4,37	0,54	-2,21	0,03
		Özel	25	4,55	0,39		
	Kuruma Katkı	Kamu	325	3,93	0,55	-0,71	0,48
		Özel	25	4,02	0,59		
	Duygusal Emek	Kamu	325	4,26	0,55	0,03	0,97
		Özel	25	4,26	0,54		
Tükenmişlik	Tükenmişlik Genel	Kamu	325	3,57	0,81	-1,30	0,20
		Özel	25	3,91	1,27		
	Duygusal Tükenme	Kamu	325	3,08	1,46	-1,57	0,12
		Özel	25	3,56	1,76		
	Duyarsızlaşma	Kamu	325	1,74	1,15	-0,84	0,41
		Özel	25	2,04	1,75		
	Kişisel Başarı	Kamu	325	5,27	1,44	-0,63	0,53
		Özel	25	5,46	1,44		
Yaratıcılığı Besleme	Yaratıcılığı Besleme Genel	Kamu	325	5,17	0,55	-1,38	0,17
		Özel	25	5,33	0,53		
	Eleştirel Düşünme	Kamu	325	5,11	0,69	-1,91	0,06
		Özel	25	5,38	0,64		
	Meraklılık	Kamu	325	5,11	0,62	-0,93	0,35
		Özel	25	5,23	0,63		
	Soyutlama	Kamu	325	5,32	0,60	-1,11	0,27
		Özel	25	5,45	0,58		
	Motivasyon	Kamu	325	5,20	0,62	-0,71	0,48
		Özel	25	5,29	0,58		

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 5 incelendiğinde özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik, mesleki tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme becerileri düzeyleri okul türü (kamu-özel) değişkenine göre karşılaştırılmıştır. Bulgular, mesleki profesyonellik genel puanı ile kişisel gelişim, kuruma katkı ve duygusal emek alt boyutlarında kamu ve özel okul öğretmenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir ($p>0,05$). Ancak mesleki duyarlık alt boyutunda özel okulda görev yapan öğretmenlerin ortalama puanlarının $\bar{x}=4,55$ kamu okulunda çalışan öğretmenlere $\bar{x}=4,37$ kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Tükenmişlik boyutuna ilişkin sonuçlar incelendiğinde, genel tükenmişlik ve alt boyutları olan duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı açısından okul türüne göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Benzer şekilde, yaratıcılığı besleme genel puanı ile eleştirel düşünme, meraklılık, soyutlama ve motivasyon alt boyutlarında da kamu ve özel okul öğretmenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Bu bulgular, okul türünün genel olarak öğretmenlerin profesyonellik, tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme becerileri üzerinde belirleyici bir değişken olmadığını, yalnızca mesleki duyarlık boyutunda özel okul öğretmenleri lehine sınırlı bir farklılaşma bulunduğunu göstermektedir.

Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik, mesleki tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme becerilerinin yaşa göre farklılık düzeylerinin incelenmesi amacıyla ANOVA analizi yapılmış olup veriler Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6: Yaş Değişkenine Göre Anova Bulguları

Grup	Değişkenler	Kareler Toplamı		F	Sig.
Mesleki Profesyonellik	Mesleki Profesyonellik Genel	Gruplar Arasında	4,18	5,17	0,00
		Gruplar İçinde	69,73		
	Kişisel Gelişim	Gruplar Arasında	6,08	3,30	0,01
		Gruplar İçinde	158,87		
	Mesleki Duyarlık	Gruplar Arasında	3,02	2,74	0,03
		Gruplar İçinde	95,21		
	Kuruma Katkı	Gruplar Arasında	4,16	3,55	0,01
		Gruplar İçinde	101,08		
	Duygusal Emek	Gruplar Arasında	6,16	5,35	0,00
		Gruplar İçinde	99,37		
Tükenmişlik	Tükenmişlik Genel	Gruplar Arasında	4,23	1,46	0,21
		Gruplar İçinde	249,29		
	Duygusal Tükenme	Gruplar Arasında	16,13	1,85	0,12
		Gruplar İçinde	752,53		
	Duyarsızlaşma	Gruplar Arasında	20,27	3,62	0,01
		Gruplar İçinde	482,67		
	Kişisel Başarı	Gruplar Arasında	38,42	4,85	0,00
		Gruplar İçinde	683,41		
Yaratıcılığı Besleme	Yaratıcılığı Besleme Genel	Gruplar Arasında	3,20	2,67	0,03
		Gruplar İçinde	103,59		
	Eleştirel Düşünme	Gruplar Arasında	3,84	2,02	0,09
		Gruplar İçinde	164,13		
	Meraklılık	Gruplar Arasında	3,89	2,55	0,04
		Gruplar İçinde	131,70		
	Soyutlama	Gruplar Arasında	2,57	1,82	0,12
		Gruplar İçinde	121,85		
	Motivasyon	Gruplar Arasında	3,30	2,23	0,07
		Gruplar İçinde	128,00		

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 6 incelendiğinde, özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik, tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme düzeylerinin ilgili gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları sunulmaktadır. Bulgulara göre, mesleki profesyonellik genel puanı ile kişisel gelişim, mesleki duyarlık, kuruma katkı ve duygusal emek alt boyutlarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Buna karşılık, tükenmişlik genel düzeyi ile duygusal tükenme alt boyutunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken ($p > 0,05$), duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarında gruplar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Yaratıcılığı besleme boyutuna ilişkin sonuçlar incelendiğinde, yaratıcılığı besleme genel puanı ile meraklılık alt boyutunda gruplar arasında anlamlı farklar olduğu belirlenirken ($p < 0,05$), eleştirel düşünme, soyutlama ve motivasyon alt boyutlarında bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p > 0,05$). Bu bulgular, bazı profesyonellik, tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme boyutlarının incelenen değişkene göre anlamlı biçimde farklılaştığını, ancak tüm alt boyutlarda aynı düzeyde bir farklılaşmanın söz konusu olmadığını ortaya koymaktadır.

Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik, mesleki tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme becerilerinin eğitim düzeyine göre farklılıkların incelenmesi amacıyla ANOVA analizi yapılmış olup veriler Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7: Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Anova Bulguları

Grup	Değişkenler	Kareler Toplamı		F	Sig.
Mesleki Profesyonellik	Mesleki Profesyonellik Genel	Gruplar Arasında	0,46	0,72	0,54
		Gruplar İçinde	73,45		
	Kişisel Gelişim	Gruplar Arasında	4,02	2,88	0,04
		Gruplar İçinde	160,94		
	Mesleki Duyarlık	Gruplar Arasında	0,42	0,50	0,68
		Gruplar İçinde	97,81		
	Kuruma Katkı	Gruplar Arasında	0,52	0,57	0,63
		Gruplar İçinde	104,72		
	Duygusal Emek	Gruplar Arasında	0,43	0,47	0,71
		Gruplar İçinde	105,11		

Tükenmişlik	Tükenmişlik Genel	Gruplar Arasında	0,61	0,28	0,84
		Gruplar İçinde	252,91		
	Duygusal Tükenme	Gruplar Arasında	3,84	0,58	0,63
		Gruplar İçinde	764,83		
	Duyarsızlaşma	Gruplar Arasında	0,65	0,15	0,93
		Gruplar İçinde	502,30		
	Kişisel Başarı	Gruplar Arasında	11,23	1,82	0,14
		Gruplar İçinde	710,60		
Yaratıcılığı Besleme	Yaratıcılığı Besleme Genel	Gruplar Arasında	0,41	0,45	0,72
		Gruplar İçinde	106,38		
	Eleştirel Düşünme	Gruplar Arasında	0,29	0,20	0,89
		Gruplar İçinde	167,67		
	Meraklılık	Gruplar Arasında	0,72	0,62	0,60
		Gruplar İçinde	134,87		
	Soyutlama	Gruplar Arasında	0,59	0,55	0,65
		Gruplar İçinde	123,84		
	Motivasyon	Gruplar Arasında	1,10	0,97	0,41
		Gruplar İçinde	130,20		

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 7'ye ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları, özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik, tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme düzeylerinin incelenen gruplar açısından büyük ölçüde anlamlı farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır. Buna göre, mesleki profesyonellik genel puanı ile mesleki duyarlık, kuruma katkı ve duygusal emek alt boyutlarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken ($p>0,05$), yalnızca kişisel gelişim alt boyutunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($F=2,88$; $p<0,05$). Tükenmişlik boyutu incelendiğinde, tükenmişlik genel düzeyi ile duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarının hiçbirinde gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Benzer şekilde, yaratıcılığı besleme genel puanı ile eleştirel düşünme, meraklılık, soyutlama ve motivasyon alt boyutlarında da gruplar arası farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Bu bulgular, yalnızca kişisel gelişim boyutunun incelenen değişkene göre farklılaştığını, diğer boyutların ise gruplar arasında benzer düzeylerde seyrettiğini göstermektedir.

Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik, mesleki tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme becerilerinin mesleki deneyime göre farklılıkların incelenmesi amacıyla ANOVA analizi yapılmış olup veriler Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8: Mesleki Deneyim Değişkenine Göre Anova Bulguları

Grup	Değişkenler	Kareler Toplamı		F	Sig.
Mesleki Profesyonellik	Mesleki Profesyonellik Genel	Gruplar Arasında	2,90	3,53	0,01
		Gruplar İçinde	71,00		
	Kişisel Gelişim	Gruplar Arasında	7,05	3,85	0,00
		Gruplar İçinde	157,90		
	Mesleki Duyarlık	Gruplar Arasında	3,48	3,17	0,01
		Gruplar İçinde	94,76		
	Kuruma Katkı	Gruplar Arasında	1,19	0,99	0,41
		Gruplar İçinde	104,05		
	Duygusal Emek	Gruplar Arasında	3,66	3,10	0,02
		Gruplar İçinde	101,88		
Tükenmişlik	Tükenmişlik Genel	Gruplar Arasında	2,69	0,92	0,45
		Gruplar İçinde	250,83		
	Duygusal Tükenme	Gruplar Arasında	11,33	1,29	0,27
		Gruplar İçinde	757,34		
	Duyarsızlaşma	Gruplar Arasında	27,51	4,99	0,00
		Gruplar İçinde	475,43		
	Kişisel Başarı	Gruplar Arasında	47,78	6,11	0,00
		Gruplar İçinde	674,06		
Yaratıcılığı Besleme	Yaratıcılığı Besleme Genel	Gruplar Arasında	1,51	1,24	0,29
		Gruplar İçinde	105,28		
	Eleştirel Düşünme	Gruplar Arasında	0,84	0,43	0,78
		Gruplar İçinde	167,13		
	Meraklılık	Gruplar Arasında	1,18	0,76	0,55
		Gruplar İçinde	134,41		
	Soyutlama	Gruplar Arasında	2,41	1,71	0,15
		Gruplar İçinde	122,01		
	Motivasyon	Gruplar Arasında	3,61	2,44	0,05
Gruplar İçinde		127,69			

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 8’de yer alan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları, özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik, tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme düzeylerinin incelenen gruplara göre farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Buna göre, mesleki profesyonellik genel puanı ile kişisel gelişim, mesleki duyarlık ve duygusal emek alt boyutlarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunurken ($p<0,05$), kuruma katkı alt boyutunda anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Tükenmişlik boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde, tükenmişlik genel ve duygusal tükenme alt boyutlarında gruplar arasında anlamlı bir farklılık görülmezken ($p>0,05$), duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarında gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Yaratıcılığı besleme boyutunda ise genel puan ile eleştirel düşünme, meraklılık ve soyutlama alt boyutlarında gruplar arası farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($p>0,05$), motivasyon alt boyutunda anlamlılık sınırında bir farklılık olduğu görülmektedir ($p=0,05$). Bu bulgular, bazı mesleki ve duyuşsal özelliklerin gruplara göre değişkenlik gösterdiğini, buna karşın yaratıcılığı besleme becerilerinin büyük ölçüde benzer düzeylerde seyrettiğini ortaya koymaktadır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada elde edilen bulgular, özel eğitim öğretmenlerinin mesleki profesyonellik, tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme becerilerinin hem bireysel hem de mesleki değişkenlerle anlamlı biçimde ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin genel mesleki profesyonellik düzeylerinin yüksek bulunması, mesleki sorumlulukların benimsendiğini ve profesyonel değerlerin içselleştirildiğini göstermektedir. Bu sonuç, öğretmenlerin yalnızca sınıf içi öğretimle sınırlı kalmayıp okul kültürüne katkı sağlama, mesleki duyarlılık geliştirme ve duygusal emek harcama gibi çok boyutlu rolleri etkin biçimde yerine getirdiklerini vurgulayan çalışmalarla örtüşmektedir (Yılmaz & Altınkurt, 2014, s. 340). Bununla birlikte kişisel gelişim alt boyutunun diğer alt boyutlara kıyasla daha düşük düzeyde olması, öğretmenlerin bireysel mesleki gelişim süreçlerinde daha fazla kurumsal ve yapısal desteğe ihtiyaç duyduklarına işaret etmektedir.

Araştırmanın tükenmişlik bulguları incelendiğinde, öğretmenlerin genel tükenmişlik düzeylerinin orta seviyede olduğu görülmektedir. Bu durum, öğretmenlerin mesleki yaşamlarında stres ve yorgunluk yaşadıklarını ancak bu durumun henüz kritik bir düzeye ulaşmadığını düşündürmektedir. Ancak duygusal tükenme alt boyutundaki yüksek standart sapma, bazı öğretmenlerin ciddi düzeyde tükenmişlik yaşadığını göstermektedir. Özellikle özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin öğrencilerin bireysel farklılıkları ve yoğun duygusal talepler nedeniyle daha yüksek risk altında olduğu belirtilmektedir (Işıksan, 2017, s. 7–12). Kadın öğretmenlerin genel tükenmişlik ve duygusal tükenme düzeylerinin erkek öğretmenlere kıyasla anlamlı biçimde daha yüksek olması, cinsiyetin tükenmişlik üzerinde etkili bir değişken olabileceğini ortaya koymakta ve bu bulgu önceki meta-analiz çalışmalarıyla da desteklenmektedir (Kış, 2010; Purvanova & Muros, 2010).

Araştırmada öğretmenlerin yaratıcılığı besleme becerilerinin genel olarak yüksek düzeyde olduğu ve bu becerilerin katılımcılar arasında tutarlı bir dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Yaratıcılığı besleme genel puanının yüksek olması, öğretmenlerin eleştirel düşünme, meraklılık, soyutlama ve motivasyon gibi boyutlarda güçlü algılara sahip olduklarını göstermektedir. Bu sonuçlar, yaratıcı düşünmenin uygun çevresel koşullar ve içsel motivasyonla desteklendiğinde geliştiğini savunan yaklaşımlarla paralellik göstermektedir (Amabile, 1997; Runco & Acar, 2012). Ayrıca yaratıcılığı besleme becerilerinin cinsiyet ve eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemesi, bu becerilerin daha çok bireysel çaba, okul kültürü ve mesleki deneyimle şekillendiğini düşündürmektedir (Sak, 2014).

Yaş ve mesleki deneyim değişkenlerine ilişkin bulgular, öğretmenlerin mesleki profesyonellik, tükenmişlik ve yaratıcılığı besleme düzeylerinin kariyer süreci boyunca farklılaştığını ortaya koymaktadır. Özellikle yaş ve deneyim arttıkça mesleki profesyonellik, kuruma katkı ve duygusal emek düzeylerinin yükseldiği; buna karşılık genç öğretmenlerde duyarsızlaşma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum, mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin mesleki uyum ve duygusal dayanıklılık açısından daha kırılgan olabileceklerini göstermektedir (Durak & Seferoğlu, 2017). Deneyimli öğretmenlerde kişisel başarı algısının daha yüksek olması ise mesleki yeterlik, özgüven ve baş etme becerilerinin zamanla güçlendiğini ortaya koymaktadır (Tatar & Arslan, 2020; Limon, 2022).

Araştırma sonuçları doğrultusunda, uygulamaya ve politikaya yönelik bazı öneriler geliştirilebilir. Öncelikle, kadın öğretmenlerin ve özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerini azaltmaya yönelik psikolojik destek, stres yönetimi ve duygusal dayanıklılık programlarının yaygınlaştırılması önerilmektedir. Mesleğe yeni başlayan öğretmenler için mentorluk ve deneyimli öğretmenlerle iş birliğini esas alan yapılandırılmış destek programları, mesleki profesyonellik ve uyum sürecini güçlendirebilir. Ayrıca öğretmenlerin kişisel gelişimlerini destekleyecek nitelikli hizmet içi eğitimler, yaratıcı öğretim uygulamalarını teşvik eden okul iklimleri ve katılımcı liderlik yaklaşımları yaygınlaştırılmalıdır. Bu bağlamda, öğretmenlerin mesleki iyilik hallerini güçlendiren bütüncül politikaların hayata geçirilmesi, hem eğitim kalitesinin

artırılmasına hem de sürdürülebilir bir öğretmenlik mesleği anlayışının geliştirilmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Adams, G. (2017). Using A Narrative Approach To Illuminate Teacher Professional Learning In An Era Of Accountability. *Teaching And Teacher Education*, (67), 161-170. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2017.06.007>
- Akay, M. K. (2020). *Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik ve Örgütsel Güven Algıları Arasındaki İlişkinin Analizi* (Analysis Of The Relationship Between Classroom Teachers' Perceptions Of Occupational Burnout And Organizational Trust). Yüksek Lisans Tezi. Malatya: Malatya. İnönü Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Akyürek, M., B. (2020). Öğretmenlerde Tükenmişlik (Burnout İn Teachers). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(37), 35-47. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/zgefd/issue/54277/657574>
- Amabile, T. M. (1997). Motivating Creativity İn Organizations: On Doing What You Love And Loving What You Do. *California Management Review*, 40(1), 39-58. <https://doi.org/10.2307/41165921>
- Aydın, B., Çulha, Ş., Mercan, B., & Zöğ, E. (2022). Öğretmen Adaylarının İyimserlik ve Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması (Comparison Of Optimism And Burnout Levels Of Prospective Teachers). *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(34), 688-719. <https://doi.org/10.35675/befdergi.708092>
- Bair, M. A. (2016). Professionalism: A Comparative Case Study Of Teachers, Nurses, And Social Workers. *Educational Studies Journal*, (40), 450-464. <https://doi.org/10.1080/03055698.2016.1219651>
- Boz, İ., & Yılmaz, H. (2018). Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcı Düşünme Becerisi İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi (Examination Of Classroom Teachers' Opinions On Creative Thinking Skills). *İnsan Ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 68-81. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/johass/issue/40763/462991>
- Budak, G., & Sürvegil, O. (2005). Tükenmişlik ve Tükenmişliği Etkileyen Örgütsel Faktörlerin Analizine İlişkin Akademik Personel Üzerinde Bir Uygulama (An Application On Academic Staff Regarding The Analysis Of Burnout And Organizational Factors Affecting Burnout). *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 95-108. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deuiibfd/issue/22753/242878>
- Buyruk, H. (2015). Profesyonizm Ve Sendikacılık İlişkisi Ekseninde Türkiye Öğretmen Örgütlenmesi Üzerine Bir Değerlendirme (An Evaluation On Teacher Organization İn Türkiye On The Axis Of The Duality Of Professionalism And Unionism). *Çalışma Ve Toplum Ekonomi Ve Hukuk Dergisi*, 47(4), 151-182. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ct/issue/71829/1155488>
- Cansoy, R., & Parlar, H. (2017). Okul Gelişiminin Bir Yordayıcısı Olarak Öğretmen Profesyonelizmi (Teacher Professionalism As A Predictor Of School İmprovement). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 18(1), 269-289. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1481456>
- Çetin, G., Sarı, S., & Karakuş, C. (2022). Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme (An Investigation İnto The Professional Burnout Levels Of Teachers). *Selçuk Üniversitesi Akşehir Meslek Yüksekokulu Sosyal Bilimler Dergisi* (14), 59-72. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akmyosb/issue/74850/1215506>
- Demirdağ, S. (2015a). Assessing teacher self-efficacy and job satisfaction: Middle school teachers. *Journal of Educational and Instructional Studies in the World*, 5(3), 35-43.
- Demirdağ, S. (2015b). The relationship between critical thinking abilities and classroom management skills of high school teachers. *Educational Research and Reviews*, 10(7), 850-855.
- Demirdağ, S. (2016). The relationship between faculty members school culture and burnout levels based on the perceptions of teacher candidates. *E-International Journal of Educational Research*, 7(3), 49-62.
- Demirdağ, S. (2019). Critical thinking as a predictor of self-esteem of university students. *Alberta Journal of Educational Research*, 65(4), 305-319.
- Demirdağ, S. (2021). School principals' instructional leadership as a predictor of teacher motivation. *ie: inquiry in education*, 13(2), 6.
- Demirdağ, S. (2022). Examining life satisfaction and communication skills of university students as the predictors of their motivation. *Yükseköğretim Dergisi*, 12(1), 51-60.
- Durak, H. Y., & Seferoğlu, S. S. (2017). Öğretmenlerde Tükenmişlik Duygusunun Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Investigation Of Burnout Sense İn Teachers İn Terms Of Various Variables). *Gazi*

Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 37(2), 759-788. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/336359>

Durnacı, Ü., & Ültay, N. (2020). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Eğilimleri (Critical And Creative Thinking Tendencies Of Classroom Teacher Candidates). *Turkish Journal Of Primary Education*, 5(2), 75-97. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tujped/issue/58028/745003>

Erbay, M., & Aktan, O. (2022). Özel Yetenekli Öğrencilerin Yaratıcı Kişilik Özelliklerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Examining The Creative Personality Traits Of Gifted Students According To Some Variables). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(3), 1151-1168. <https://doi.org/10.37217/tebd.1147945>

Güneş, İ., Bayraktaroğlu, S., & Özen Kutanis, R. (2009). Çalışanların Örgütsel Bağlılık ve Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişki: Bir Devlet Üniversitesi Örneği (The Relationship Between Employees' Organizational Commitment And Burnout Levels: A State University Example). *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 481-497. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sduibfd/issue/20829/223100>

Işık, A. D., & Saygılı, G. (2015). Yaratıcılık Geliştirme Tekniklerinin Öğrenilmesinin Yaratıcı Düşünme Becerileri Üzerindeki Etkisi (The Effect Of Learning Creativity Development Techniques On Creative Thinking Skills). *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 133-139. <https://dergipark.org.tr/en/pub/buefad/issue/3817/51325>

Işıkhan, V. (2017).Özel Eğitim Alanında Çalışan Personelin Tükenmişlik Düzeylerine Etkide Bulunan Faktörlerin İncelenmesi (Examining The Factors Affecting The Burnout Levels Of Personnel Working In The Field Of Special Education). *Toplum Ve Sosyal Hizmet*, 28(1), 7-25. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsh/issue/38637/448564>

İnce, N. B., & Şahin, A. E. (2016). Maslach Tükenmişlik Envanteri-Eğitimci Formu'nu Türkçe'ye Uyarlama Çalışması (A Study On Adaptation Of Maslach Burnout Inventory-Educator Form To Turkish). *Eğitim Ve Psikolojide Ölçme Ve Değerlendirme Dergisi*, 6(2), 385-399. <https://doi.org/10.21031/epod.97301>

Kaplan, Ş., & Demirdağ, S. (2025). Examination of Teachers' professionalism and Autonomy Levels. *Route Educational & Social Science Journal*, 12(3), 67-81.

Karademir, L., & Demirdağ, S. (2023). Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum, Mesleki Motivasyon Ve Örgütsel İletişim İklimi: COVID-19 Pandemisi Ve Öğretmenler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (56), 346-361.

Karagöz, Y. (2019). *SPSS - AMOS - META Uygulamalı İstatistiksel Analizler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Karakuyu, A. (2023). Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Eğilimlerinin Belirlenmesi (Determining The Creative Thinking Tendencies Of Teacher Candidates). *EKEV Akademi Dergisi*, 101-112. <https://doi.org/10.17753/sosekev.1345482>

Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Karatay, M., Günbey, M. & Taş, M. (2020). Öğretmen Profesyonelliği İle Özerklik Arasındaki İlişki (The Relationship Between Teacher Professionalism And Autonomy). *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 2636- 7815. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tusbd/issue/59281/789871>

Kaya, S., & Demirdağ, S. (2024). Öğretmenlerin Örgütsel Sinizm, Örgütsel Vatandaşlık ve Tükenmişlik Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 13(4), 831-846.

Kılıç, S. (2013). Örneklem Yöntemleri (Sampling Methods). *Journal Of Mood Disorders*, 3(1), 44-46. <https://doi.org/10.5455/jmood.20130325011730>

Kış, A. (2015). Eğitim Paydaşlarının Tükenmişliğinde Cinsiyet Farklılığı: Bir Meta-Analiz Çalışması Türkiye Örneği (Gender Differences In Burnout Of Education Stakeholders: A Meta-Analysis Study: The Case Of Türkiye). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(2), 88 - 106. <https://hdl.handle.net/11616/17403>

Kocaoğlu, M., & Demirdağ, S. (2022). Okul yöneticilerinin liderlik tarzları, okul iklimi ve öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(2), 28-40.

- Koşar, S. (2015). Öğretmen Profesyonelizminin Yordayıcıları Olarak Okul Müdürüne Güven Ve Öz Yeterlik (Trust İn School Principal And Self-Efficacy As Predictors Of Teacher Professionalism). *Eğitim Ve Bilim*, 40(181), 255-270. <http://dx.doi.org/10.15390/eb.2015.4562>
- Limon, İ. (2022). Öğretmenlerin Mesleki Dayanıklılık Kapasitelerinin Çeşitli Demografik Değişkenler Bağlamında İncelenmesi (Examining The Professional Resilience Capacity Of Teachers İn The Context Of Various Demographic Variables). *Milli Eğitim Dergisi*, 51(236), 3253-3274. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.953186>
- Maslach, C., & Jackson, S. E. (1981). The Measurement Of Experienced Burnout. *Journal Of Organizational Behavior*, 2(2), 99-113. <https://doi.org/10.1002/job.4030020205>
- Ocak, G., Kaya, N., & Hocaoglu, N. (2024). İngilizce Öğretmenlerinin Mesleki Profesyonellikleri ile Mesleki İşbirliği Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Examining The Relationship Between English Teachers' Professionalism And Professional Collaboration Attitudes). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (72), 381-407. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.1443634>
- Özerbaş, M. A. (2011). Yaratıcı Düşünme Öğrenme Ortamının Akademik Başarı ve Bilgilerin Kalıcılığı Etkisi (The Effect Of Creative Thinking Learning Environment On Academic Success And Retention Of Knowledge). *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 675-705. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gefad/issue/6737/90564>
- Purvanova, R. K., & Muros, J. P. (2010). Gender Differences İn Burnout: A Meta-Analysis. *Journal Of Vocational Behavior*, 77(2), 168–185. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2010.04.006>
- Recepoglu, S., & Recepoglu, E. (2019). Öğretmen Adaylarının Özyeterlik Algıları ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Motivasyonları Arasındaki İlişki (The Relationship Between Teacher Candidates' Self-Efficacy Perceptions And Their Motivation Towards The Teaching Profession). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(4), 799-814. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hunefd/issue/57647/818886>
- Robson, J. (2006). *Teacher Professionalism İn Further And Higher Education: Challenges To Culture And Practice*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203397299>
- Runco, M. A., & Acar, S. (2012). Divergent Thinking As An İndicator Of Creative Potential. *Creativity Research Journal*, 24(1), 66-75. <https://doi.org/10.1080/10400419.2012.652929>
- Sadıç, T., & Alıcı, B. (2021). Öğretmenlerin Yaratıcılığı Besleme Davranışı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması (Adaptation Of Teachers' Creativity Nurturing Behavior Scale To Turkish: A Validity And Reliability Study). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(3), 1203-1214. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1994906>
- Sak, U. (2014). *Yaratıcılık: Gelişimi ve Geliştirilmesi*. Ankara: Vize Yayıncılık. https://www.researchgate.net/publication/280313224_yaraticilik_gelisimi_ve_gelistirilmesi
- Sharma, E., & Sharma, S. S. (2018). Creativity Nurturing Behaviour Scala For Teachers. *International Journal Of Educational Management*, 6(32), 1016-1028. <https://doi.org/10.1108/ijem-10-2017-0294>
- Şahin, F., & Danışman, Ş. (2017). Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği: Güvenilirlik ve Geçerlik Çalışması (Creative Personality Traits Scale: Reliability And Validity Study). *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 747-760. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/374284>
- Tatar, N., & Arslan, F. (2020). Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri ve Nedenleri (Levels And Causes Of Professional Burnout Among Science Teachers). *Eğitim Bilim Ve Araştırma Dergisi*, 1(2), 1-21. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ebad/issue/59114/832473>
- Yavuz, M., & Yıkılmış, A. (2021). Özel Eğitim Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Examining The Professional Burnout Levels Of Special Education Teachers İn Terms Of Various Variables). *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 1-19. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1636434>
- Yeşilyurt, E. (2020). Yaratıcılık ve Yaratıcı Düşünme: Tüm Boyut Ve Paydaşlarıyla Kapsayıcı Bir Derleme Çalışması (Creativity And Creative Thinking: A Comprehensive Review Study With All Dimensions And Stakeholders). *OPUS International Journal Of Society Researches*, 15(25), 3874-3915. <https://doi.org/10.26466/opus.662721>

- Yılmaz, K., & Altinkurt, Y. (2014). Öğretmenlerin Mesleki Profesyonelliği Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması (Validity And Reliability Study Of Teachers' Professionalism Scale). *Journal Of Human Sciences*, 11(2), 332-345. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/ijhs/article/view/2967>
- Yurdakal, H. İ. (2019). Yaratıcı Okuma Çalışmalarının Yaratıcı Düşünme Becerilerini Geliştirmeye Etkisi (The Effect Of Creative Reading Exercises On Developing Creative Thinking Skills). *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47, 130-144. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/747185>